

Sprawozdanie z działalności Komitetu ds. obchodów rocznic Powstań Śląskich za lata 2009 – 2012 oraz innych działań upamiętniających wydarzenia sprzed 90. lat

Projekt „*Powstania Śląskie w świadomości mieszkańców ziemi pszczyńskiej*” powstał w wyniku podjętych przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej starań o należyte uczczenie rocznic powstań śląskich. Na apel TMZP odpowiedzieli Burmistrz Pszczyzny i Starosta Pszczyński. Powołano w październiku 2008 roku komitet ds. obchodów rocznic powstań śląskich w składzie Teresa Musik, Halina Nocoń, Renata Dyrda, Beata Hellwig, Barbara Sopot – Zembok, Szymon Sekta, Aleksander Spyra. Koordynatorem działań związanych z obchodami rocznic i powrotem ziemi pszczyńskiej do macierzy została dyrektor Powiatowego Ogniska Pracy Pozaszkolnej dr Barbara Sopot – Zembok. Komitet opracował wstępny harmonogram działań na lata 2009 – 2012, który społeczeństwu ziemi pszczyńskiej został zaprezentowany w 2009 r. w styczniowym numerze *Orędownika Kulturalnego*.

Na rok 2009 przygotowano szczegółowy plan. W połowie kwietnia ukazała się ulotka informująca mieszkańców ziemi pszczyńskiej o przewidywanych na ten rok konkursach, konferencjach, imprezach, itp. związanych z 90. rocznicą wybuchu I Powstania Śląskiego. Ponadto ulotka zawierała informacje o uroczystościach przypominających 70. rocznicą wybuchu II Wojny Światowej.

Założeniem projektu „*Powstania Śląskie w świadomości mieszkańców ziemi pszczyńskiej*” było oparcie działań na wiedzy i emocjach. Adresatem projektu była cała społeczność ziemi pszczyńskiej, a poszczególne zadania kierowane były do dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców.

Naszym celem było uświadomienie młodym i starszym mieszkańcom ziemi pszczyńskiej znaczenia i roli powstań śląskich. Działania te miały przybliżyć historię, zapoznać z ludźmi, którzy walczyli o przynależność Śląska do Polski, rozwijać zainteresowanie Śląskiem, upowszechniać dziedzictwo kulturowe regionu. Ponadto celem naszym było wzmocnienie więzi emocjonalnej mieszkańców z regionem, uświadomienie wartości tkwiących w kulturowym i społecznym otoczeniu, zwiększenie uczestnictwa w kulturze oraz wspieranie działań na rzecz środowiska lokalnego.

Wszystkie te działania były możliwe dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Miejskiego w Pszczynie oraz Starostwa Powiatowego w Pszczynie.

ROK 2009

Oficjalna inauguracja obchodów dziewięćdziesiątej rocznicy wybuchu I Powstania Śląskiego odbyła się 8 czerwca 2009 r. w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jadwigi Śląskiej w Pszczynie.

W pierwszej połowie 2009 roku w ramach realizacji projektu „*Powstania Śląskie w świadomości mieszkańców ziemi pszczyńskiej*” zorganizowano:

- X Konkurs dla Gimnazjalistów ZIEMIA PSZCZYŃSKA W EUROPIE WCZORAJ, DZIŚ I JUTRO - organizator: Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie, uczestnicy konkursu zaprezentowali m. in. sylwetkę Wojciecha Korfantego, pieśni powstańcze oraz wykazywali się wiedzą na temat I Powstania Śląskiego,
- Sesja popularno - naukowa i wystawa okolicznościowa z okazji 90. rocznicy wybuchu I powstania śląskiego *Pamiętajmy o powstaniu* - organizator: Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Pszczynie, Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej, w programie: wystawa, pieśni powstańcze, odczyty i prezentacje multimedialne,
- Powiatowy Konkurs dla gimnazjalistów na prezentację multimedialną - *Wojciech Korfanty - portret polityka* - organizator: Publiczne Gimnazjum nr 1 w Pszczynie, Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie,
- XXXII Rajd Pieszy i Rowerowy po ziemi pszczyńskiej z uwzględnieniem miejsc związanych z powstaniami śląskimi „*Upamiętnienie 90. rocznicy wybuchu I Powstania Śląskiego*” – organizator: Oddział PTTK Ziemi Pszczyńskiej w Pszczynie,
- oficjalna inauguracja obchodów dziewięćdziesiątej rocznicy wybuchu I Powstania Śląskiego - organizatorzy: Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jadwigi Śląskiej w Pszczynie, Zespół Szkolno – Przedszkolny w Studzienicach, Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie.

Dodatkowo - na przedsięwzięcia zaplanowane w okresie od września do grudnia 2009 - Powiatowemu Ognisku Pracy Pozaszkolnej udało się pozyskać z Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach na realizację projektu *Powstania Śląskie w świadomości mieszkańców ziemi pszczyńskiej* dofinansowanie w kwocie 5000 zł w ramach otwartego konkursu ofert na zadania publiczne Województwa Śląskiego

w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego. W ramach realizacji dofinansowanego przez Urząd Marszałkowski projektu zorganizowaliśmy konkursy, sesje i konferencje popularno naukowe, rajdy, wyjazdy do miejsc związanych

z historią powstań, akcje zbierania pamiątek, wystawy. Koordynatorem projektu w ramach dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego i wymienionych poniżej działań było Powiatowe Ognisko pracy Pozaszkolnej w Pszczynie. Współorganizatorami poszczególnych działań byli: Starostwo Powiatowe w Pszczynie, Urząd Miasta w Pszczynie, Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie, Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej, Zespół Szkół Ogólnokształcących – Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Pszczynie, Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze Oddział w Pszczynie.

W drugiej połowie 2009 roku w ramach realizacji projektu „Powstania Śląskie w świadomości mieszkańców ziemi pszczyńskiej” zostały zorganizowane:

- konferencja z okazji dni Pszczyny na temat I Powstania Śląskiego i jego znaczenia dla ziemi pszczyńskiej – organizator: Urząd Miejski w Pszczynie, Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie,
- akcja zbierania fotografii, pamiątek, wspomnień związanych z powstaniami (materiały wykorzystane w publikacjach i wystawach z okazji III Powstania Śląskiego),
- Otwarty Turniej Strzelecki „O laur powstańca” z okazji obchodów 90. rocznicy wybuchu I Powstania Śląskiego – organizator: Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Pszczynie, Urząd Miasta Pszczyna, Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie, Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- przegląd filmów o tematyce powstańczej (filmy Józefa Kłyka i Kazimierza Kutza) – organizator: Kino Wenus, Urząd Miejski w Pszczynie,
- wystawa: „Wojciech Korfanty - portret wielkiego Ślązaka” – organizator: Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej i Urząd Miejski w Pszczynie,
- wystawa: „Stanisław Ligoń i jego Kocynder” – organizator: TMZP i Urząd Miejski w Pszczynie,
- wystawa: „Kampania plebiscytowa w śląskiej prasie” – organizator: TMZP i Starostwo Powiatowe w Pszczynie,
- digitalizacja pamiątkowych materiałów – organizator: Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie,
- wycieczka na Górę św. Anny i do Muzeum Powstań Śląskich dla nauczycieli historii – organizator PTTK oddział w Pszczynie, Urząd Miasta Pszczyna,
- Rajd Powiatowego Ogniska Pracy Pozaszkolnej „Historia Polski i Śląska - historią każdego mieszkańca ziemi pszczyńskiej” – organizator: Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie i Starostwo Powiatowe w Pszczynie, Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- VIII KONKURS HISTORYCZNY dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych na temat „GÓRNY ŚLĄSK W CZASIE POWSTAŃ I PLEBISCYTU 1919-1922” – organizator: Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Pszczynie, Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie, Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- opracowanie „Zestawienia bibliograficznego: Powstania Śląskie, Plebiscyt, Wojciech Korfanty” – organizator: Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie,
- Konkurs Poetycki „Świat poezją malowany” (wiersz o treści patriotycznej inspirowany powstaniami) – organizator: Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie, Urząd Miejski w Pszczynie,
- cykl wykładów otwartych w pszczyńskim ratuszu poświęconych Powstaniom Śląskim i Wojciechowi Korfantomu – organizator: Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie, Urząd Miejski w Pszczynie,
- wystawa czasopism, ulotek, druków propagandowych, fotografii i plakatów z lat 1918 – 1922 – organizator: Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie, Urząd Miejski w Pszczynie,
- Konkurs na scenariusz przedstawienia, inscenizacji „Już zachodzi czerwone słońce...” - organizator Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie, Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie, Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- X Powiatowa Konferencja DZIEDZICTWO GÓRNEGO ŚLASKA – POWSTANIA ŚLĄSKIE – organizator: Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie i Starostwo Powiatowe w Pszczynie,
- Konkurs dla nauczycieli na kartę pracy dla ucznia pod hasłem: „Wojciech Korfanty 1873-1939” – organizator: Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie, Starostwo Powiatowe w Pszczynie, Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- II Powiatowy Konkurs Oratorski BÓG – HONOR – OJCZYŻNA – organizator: Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie, Starostwo Powiatowe w Pszczynie, Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- Konkurs na prezentację multimedialną „POWSTANIA ŚLĄSKIE” dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – organizator: Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie, Starostwo Powiatowe w Pszczynie, Urząd Marszałkowski w Katowicach.

Ponadto w wielu szkołach z terenu powiatu pszczyńskiego organizowano okolicznościowe akademie, konkursy, wystawy, inscenizacje.

W Zespole Szkół Ekonomicznych im. Powstańców Śląskich zorganizowano sesję popularno – naukową, na którą uczniowie przygotowali referaty na temat wydarzeń z drugiej połowy XIX wieku i początków wieku XX poprzedzających wybuch I Powstania Śląskiego. Sesji towarzyszyła wystawa okolicznościowa, szkolny konkurs pieśni powstańczej. Uczniowie klas pierwszych odwiedzili miejsca walk powstańczych na Górze św. Anny.

W Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Studzienicach przygotowano inscenizację „*Jak chłopcy ze Studzienic szli do powstania...*” pokazaną w czasie inauguracji obchodów w SP nr 2 w Pszczynie, jak również w trakcie Wieczoru Regionalnego, na który przygotowano też wystawę okolicznościową „*Mój dziadek był w powstaniu...*”, pokazano wystawę „*Wojciech Korfanty*” oraz zorganizowano Festiwal Pieśni Powstańczych (listopad 2009 r.).

Powiatowy Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pszczynie zorganizował wystawę pokazującą zawile dzieje górnośląskich piłkarzy na tle historii Górnego Śląska „*Górnoślązacy w polskiej i niemieckiej piłkarskiej reprezentacji narodowej – wczoraj i dziś. Sport i polityka na Górnym Śląsku w XX wieku*”.

ROK 2010

W roku upamiętniającym 90. rocznicę wybuchu II Powstania Śląskiego w większości szkół starano się dzieciom i młodzieży przybliżyć tematykę powstań poprzez organizację konkursów, wystaw, wykładów, wykonanie gazetek, przygotowywanie referatów, omawianie wydarzeń na lekcjach wychowawczych i lekcjach historii. W Szkole Podstawowej nr 1 w Pszczynie zorganizowano lekcje *Polska odzyskuje niepodległość* oraz lekcje w terenie w miejscach związanych z powstaniami m.in. pod Trzema Dębami. Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 w Pszczynie wzięli udział w Szkolnych Konkursach Wiedzy o Powstaniach Śląskich (2010, 2011). W Gimnazjum Publicznym w Suszcu zorganizowano Konkursy Szkolne na plakaty i prezentacje multimedialne o Powstaniach i Plebiscycie, Międzyklasowy Konkurs „*Powstanie Śląskie przejawem patriotyzmu ludności Górnego Śląska*” oraz wycieczkę po miejscowości szlakiem miejsc pamięci m.in. odwiedzono grób powstańca Augustyna Piszczka, który zginął w czasie I powstania.

Na szczególną uwagę zasługuje zrealizowany w okresie od października 2010 do maja 2011 roku w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Czarkowie projekt edukacyjny „*POZNAJEMY HISTORIĘ POWSTAŃ ŚLĄSKICH*”. Jego autorkami były panie: Maria Otręba, Agnieszka Chlebek, Joanna Chlebek – Zakrajewska, Bronisława Machulec, a koordynatorem działań dyrektor ZSP Jolanta Skrzyńska. Uczniowie ZSP w Czarkowie poznawali historię powstań śląskich, poznawali pieśni powstańcze, plakaty propagandowe wydawane w okresie plebiscytu, przygotowywali projekty powstańczych medali, W ramach projektu uczestniczyli w trzech wycieczkach: do Katowic (udział w lekcji muzealnej w Muzeum Historii Katowic, zwiedzanie gmachu Sejmu Śląskiego, zapalenie znicza na grobie Wojciecha Korfantego – dyktatora III powstania śląskiego, obejrzenia Pomnika Powstańców Śląskich); do Pszczyny (zwiedzanie Muzeum Prasy Śląskiej im. Wojciech Korfantego, w budynku Starostwa Pszczyńskiego zapoznanie się z tablicą upamiętniającą przybycie Józefa Piłsudskiego do Pszczyny, Trzy Dęby - tablica upamiętniająca złożenie przysięgi przez powstańców (między innymi z Czarkowa) przed wybuchem I powstania śląskiego); na Górę Świętej Anny (Pomnik i Muzeum Czynu Powstańczego). Podsumowaniem działań w ZSP w Czarkowie było spotkanie i akademia „*Powstania śląskie – trudne bogactwo pogranicza*”, w czasie którego zaprezentowano specjalnie opracowaną i wydaną w ramach projektu publikację Bronisławy Machulec oraz Agnieszki Chlebek „*Wspomnienia o powstańcach z Czarkowa*”.

W Liceum Ogólnokształcącym im. Bolesława Chrobrego w Pszczynie zorganizowano: sesję popularno naukową, w trakcie której uczestnicy wysłuchali wykładu prof. dr hab. Ryszarda Kaczmarka „*Górny Śląsk w okresie powstań śląskich i plebiscytu*”, komunikatu Stanisława Janosza „*Rola i znaczenie pieśni powstańczej*”; Szkolny Konkurs z udziałem wszystkich klas na przygotowanie, opracowanie i zaśpiewanie pieśni powstańczej; przygotowanie przez szkolne koło dziennikarskie specjalnego numeru gazетки szkolnej „Chrobrek” poświęconej w całości powstaniom śląskim; Okolicznościową wystawę poświęconą II powstaniu śląskiemu.

W Zespole Szkół Ekonomicznych 2 maja 2010 roku minęło 50 lat, kiedy w budynku szkoły odbywały się uroczystości nadania Liceum Pedagogicznemu imienia: „Powstańców Śląskich” i ufundowania przez społeczeństwo powiatu pszczyńskiego sztandaru szkole. Dziewięćdziesiąte rocznice kolejnych zrywów powstańczych skłoniły szkolną społeczność ZSE do podjęcia starań o przypomnienie i godne uczczenie dobrego imienia Patrona Szkoły. Podjęto decyzję o przywróceniu i celebrowaniu Święta Szkoły, wybierając termin przełomu kwietnia i maja - miesiąca, który przypomina o wybuchu trzeciego – największego powstańczego zrywu. Ustalono, że zawsze klasy pierwsze, rozpoczynające naukę w szkole, pojadą we wrześniu na Górę św. Anny oraz będą zwiedzać Muzeum Czynu Powstańczego w Leśnicy. W 2010 r. w ZSE zorganizowano: uroczyste obchody Święta Szkoły z udziałem władz powiatu i miasta; umieszczono wewnątrz budynku (przy wejściu) symbole związane z Patronem Szkoły: Gwiazdę Górnośląską, wizerunek „Sztandaru Powstańczego”, akt nadania imienia szkole (zapis archiwalny); okolicznościową wystawę; Szkolny Konkurs Wiedzy o Historii Szkoły i jej Patronie; projekcję filmu w reżyserii Kazimierza Kutza „*Perła w koronie*”; uczniowie wysłuchali wykładu dr. Mariana Małeckiego

„Ziemia pszczyńska w okresie powstań śląskich”; uczniowie klas pierwszych pojechali na wycieczkę na Górę św. Anny.

W Zespole Szkół Ogólnokształcących w Pawłowicach przygotowywano wystawy o powstaniach śląskich.

Oddział PTTK Ziemia Pszczyńska zorganizował wycieczkę na Górę św. Anny i do Muzeum Czynu Powstańczego.

Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie w 2010 r. w ramach projektu przygotowało i przeprowadziło: VIII Powiatowy Konkurs Historyczny „Ważne w historii Europy, Polski, Śląska, Pszczyny...”, XI Konkurs dla Gimnazjalistów Ziemia Pszczyńska w Europie Wczoraj, Dziś i Jutro, Konkurs dla nauczycieli na edukacyjną prezentację multimedialną przybliżającą uczniom tematykę powstań śląskich i plebiscytu, Konkurs dla uczniów na prezentację multimedialną „Ilustrujemy piosenkę związaną tematycznie z Powstaniem Śląskimi” oraz XI Powiatową Konferencję „Dziedzictwo górnego śląska – 90. rocznica powstań śląskich”.

ROK 2011

W 2011 r. uroczystości obchodziliśmy 90. rocznicę plebiscytu na Górnym Śląsku i III powstania. W wielu szkołach z tej okazji przygotowano okolicznościowe gazetki, akademie, omawiano tematykę plebiscytu i powstań na lekcjach historii (np. SP nr 14 w Wiśle Wielkiej, ZSP w Studzienicach, SP w Kobiórze, SP nr 1 w Pszczynie, Gimnazjum nr 4 w Pszczynie, SP nr 1 w Goczałkowicach, Gimnazjum w Suszcu).

Zespół Szkół Ekonomicznych im. Powstańców Śląskich w Pszczynie dla uczczenia swojego patrona w 2011 r. przygotował: uroczyste obchody Święta Szkoły, szkolny konkurs plastyczny na plakat pt. „Górny Śląsk w okresie plebiscytu – propaganda plebiscytowa”, wystawę prac uczniowskich – plakaty odnoszące się do propagandy plebiscytowej, wystawę materiałów propagandowych z okresu plebiscytu, upowszechnienie wiedzy o wynikach plebiscytu na Górnym Śląsku z marca 1921 r. poprzez rozplakatowanie na terenie szkoły ulotek z wynikami głosowania w odniesieniu do poszczególnych miejscowości powiatu pszczyńskiego, szkolny konkurs wiedzy o historii szkoły i jej patrona, wykład dra M. Małeckiego na temat: „Górny Śląsk w okresie plebiscytu i trzeciego powstania śląskiego”, wyjazd klas pierwszych do Muzeum Śląskiego – udział w warsztatach dotyczących powstań śląskich, wyjazd do Katowic i złożenie wiązanek kwiatów oraz zniczy na grobie W. Korfanteo.

W ramach obchodów rocznicy w Liceum Ogólnokształcącym im. Bolesława Chrobrego w 2011 r. przeprowadzono: szkolny konkurs plastyczny na plakat pt. „Górny Śląsk w okresie plebiscytu – propaganda plebiscytowa”, wystawę prac uczniowskich – plakaty odnoszące się do propagandy plebiscytowej, zorganizowanie na korytarzu szkolnym wystawę materiałów propagandowych z okresu plebiscytu – na bazie źródeł pozyskanych z Archiwum Państwowego w Katowicach o. Pszczyna oraz z Muzeum Prasy Śląskiej, rozpowszechniano wiedzę o wynikach plebiscytu na Górnym Śląsku z marca 1921 r. poprzez rozplakatowanie na terenie szkoły ulotek z wynikami głosowania w odniesieniu do poszczególnych miejscowości powiatu pszczyńskiego, przedstawienie teatralne „Idymy do powstania...”, szkolny konkurs historycznego „Górny Śląsk i ziemia pszczyńska w okresie Powstań Śląskich i Plebiscytu 1919- 1922”, zawody strzeleckie w siedzibie Bractwa Kurkowego dla upamiętnienia powstań śląskich.

Biblioteka Miejsko – Powiatowa pozyskała w ramach Programu Rozwoju Bibliotek środki na organizację projektu „Ślubujemy Ci Ojczyzno, powstania śląskie w świadomości mieszkańców ziemi pszczyńskiej”. Dzięki pozyskanym środkom zorganizowano:

- II Powiatowy Konkurs Historyczny dla uczniów szkół podstawowych „Ważne daty w historii Polski i Śląska - edycja 2011 - 90. rocznica powstań śląskich” (Zespół Szkolno – Przedszkolny w Studzienicach, POPP w Pszczynie, Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie),
- Sesja popularno – naukowa poświęcona powstańcom śląskim i plebiscytowi (Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie, POPP w Pszczynie),
- wystawę plenerową poświęconą plebiscytowi i powstaniom śląskim (Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej, LO im. Bolesława Chrobrego, Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Pszczynie, Pszczyńskie Centrum Kultury, Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie),
- plenerowy pokaz filmu związanego z tematyką, pt. „Sól ziemi czarnej” w reżyserii Kazimierza Kutza (PCKult w Pszczynie),
- złożenie wiązanek kwiatów pod tablicą pamiątkową na Rynku w Pszczynie,
- widowisko historyczne „Pszczynian droga do wolności”, przygotowane przez uczniów LO im. Bolesława Chrobrego pod opieką Pana Stanisława Janosza i uczestników zajęć POPP przygotowanych przez panią Ewę Chlebek,
- koncert pieśni historycznych w wykonaniu chóru Lutnia.

Ponadto zorganizowano:

- XXXIV Rajd po Ziemi Pszczyńskiej „Ziemia pszczyńska w III Powstaniu Śląskim” - Oddział PTTK Ziemia Pszczyńska,
- wycieczki dydaktyczne „Śladami pomników historii” - uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 w Pszczynie,

- Szkolny Konkurs Historyczny „Do walki o naszą świątynię ziemia” - Zespół Szkół nr 1 w Pszczynie,
- wykład – prezentacja przebiegu III powstania na terenie powiatu pszczyńskiego – Marek Szoltysek – GOK i GBP w Pawłowicach,
- wystawa okolicznościowa z okazji rocznicy powstań – GOK i GBP w Pawłowicach,
- dwa pokazy filmu Kazimierza Kutza „Sól ziemi czarnej” - GOK w Kobiórze,
- cykl wykładów „90. rocznica wybuchu Powstań Śląskich” - Emanuel Famulok, Jerzy Polak – Koło Przewodników przy Oddziale PTTK Ziemia Pszczyńska,
- wykład otwarty dra Mariana Małeckiego: „Losy powstańców śląskich na ziemi pszczyńskiej - wybrane przykłady” - Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie,
- wykład otwarty dra Mariana Małeckiego "III Powstanie Śląskie na Ziemi Pszczyńskiej" - Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie,
- Konkurs na wykonanie przez zespoły ludowe pieśni powstańczej - TMZP w ramach XXXV Spotkań pod Brzymem”,
- wystawa portretów powstańców śląskich związanych z Pszczyną - - Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej,
- XI Powiatowa Konferencja *Dziedzictwo Górnego Śląska – Pszczyna w II Rzeczypospolitej* – POPP w Pszczynie,
- IX Powiatowy Konkurs Historyczny „90. rocznica powstania śląskiego i plebiscytu na Górnym Śląsku” (plakat, prezentacja, wywiad) – POPP w Pszczynie.

ROK 2012

Rok 2012 to rok obchodów 90. rocznicy przyłączenia ziemi pszczyńskiej do Polski. W ramach uczczenia tej rocznicy zostały zorganizowane m.in.:

- promocja książki wydanej w ramach Biblioteczki Ziemi Pszczyńskiej *Pionierzy odrodzenia narodowego na Śląsku* – Starostwo Powiatowe w Pszczynie, Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej, POPP w Pszczynie,
- Powiatowy Konkurs Historyczny „ŚLĄSKA DROGA DO POLSKI” – Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie,
- Konkurs Historyczny „Przypomnieć młodym” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych – Zespół Szkół nr 1 w Pszczynie, Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie, Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej,
- koncert kameralny w Izbie Telemanna – występ laureatów konkursu na wykonanie pieśni powstańczych - Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej,
- wycieczki dydaktyczne „Śladami pomników historii” - Zespół Szkół nr 1 w Pszczynie,
- cykl wykładów otwartych na tematy związane z przyłączeniem ziemi pszczyńskiej do Polski i ziemi pszczyńskiej w II Rzeczypospolitej - Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie,
- uroczyste obchody Święta Szkoły, wykład dr Haliny Nocoń: „Okoliczności przyłączenia Górnego Śląska do Polski w 1922 roku – Pszczyna w II RP”, okolicznościową wystawę upamiętniającą wydarzenia z czerwca 1922 roku w Pszczynie, szkolny konkurs historyczny o patronie szkoły - Zespół Szkół Ekonomicznych im. Powstańców Śląskich w Pszczynie,
- wykład dr hab. Lecha Krzyżanowskiego pt. „Okoliczności przyłączenia Górnego Śląska do Polski w 1922 roku”, okolicznościową wystawę upamiętniającą wydarzenia z czerwca 1922 roku w Pszczynie, szkolny konkurs historyczny „90. rocznica przyłączenia ziemi pszczyńskiej do Polski”, uczniowski konkurs strzelecki w siedzibie Bractwa Kurkowego dla upamiętnienia rocznicy przyłączenia ziemi pszczyńskiej do Polski - Liceum Ogólnokształcącym im. Bolesława Chrobrego.

Ważnym wydarzeniem było też nadanie Drużynie Harcerskiej działającej w Szkole Podstawowej nr 2 w Pszczynie imienia Powstańców Śląskich.

Ukazały się liczne publikacje na temat powstańców, powstań, plebiscytu w *Pszczynskim Niezależnym Orędowniku Kulturalnym* (nr 109, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120) wydawanym przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej.

Ponadto w ciągu tych czterech lat w wielu szkołach nauczyciele zachęcali uczniów do udziału w konkursach np. Wojewódzki Konkurs „Historia Śląska i Polski – wspólna droga” - uczniowie Gimnazjum Publicznego w Kryrach; Powiatowy Konkurs na pracę monograficzną „Mnie ta ziemia od innych droższa” - uczniowie Gimnazjum Publicznego w Suszcu; Wojewódzki Konkurs „Powstania Śląskie 1919-1921” - uczniowie Gimnazjum Publicznego w Suszcu, uczniowie Gimnazjum w Goczałkowicach Zdroju, uczniowie Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Pawłowicach, uczniowie Liceum Ogólnokształcącego w Gilowicach; Wojewódzki Konkurs „Powrót Śląska do Macierzy” - uczniowie Gimnazjum w Goczałkowicach Zdroju; Powiatowy Konkurs „Przypomnieć młodym” – uczniowie Powiatowego Zespołu Szkół nr 1 w Pszczynie, uczniowie Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Pawłowicach, uczniowie Zespołu Szkół nr 1 w Pszczynie Liceum Ogólnokształcącego w Gilowicach; Wojewódzki Konkurs Historyczny „Kształtowanie się Polski Niepodległej” - uczniowie Liceum Ogólnokształcącego w Gilowicach;

W przeddzień 90. rocznicy przyłączenia ziemi pszczyńskiej do Polski 28 czerwca 2012 r. zorganizowano główne uroczystości rocznicowe. W programie obchodów zaplanowano: uroczystości na Cmentarzu Wojennym „Pod Trzema Dębami” (złożenie wiązanek kwiatów, salwa honorowa, poczty sztandarowe, okolicznościowe przemówienia), mszę świętą w kościele pw. Wszystkich Świętych w Pszczynie oraz uroczystości upamiętniające 90. rocznicę przyłączenia ziemi pszczyńskiej do Polski na pszczyńskim rynku nawiązujące do wydarzeń sprzed 90. lat:

- otwarcie wystawy plenerowej *90. rocznica przyłączenia ziemi pszczyńskiej do Polski – Pszczyna w II Rzeczpospolitej* (autorzy wystawy: Renata Dyrda, Stanisław Janosz, Teresa Musik, Halina Nocoń, Barbara Sopot – Zembok, Joanna Szczepańczyk, Adam Spyrzszak),
- powitanie uczestników biegu przez władze samorządowe przy okolicznościowej bramie triumfalnej:
  - konnego oddziału żołnierzy,
  - uczestników biegu ulicznego szlakiem wkraczającego do Pszczyny Wojska Polskiego z mostu na Wiśle w Goczałkowicach na pszczyński Rynek,
  - uczestników XXXV Rajdu po Ziemi Pszczyńskiej „90. rocznica przyłączenia ziemi pszczyńskiej do Polski”,
  - podsumowanie konkursów historycznych,
  - koncert orkiestry KWK Pniówek.
- promocja publikacji okolicznościowej wydanej w ramach Biblioteczki Ziemi Pszczyńskiej autorstwa dra Jerzego Polaka „*Pszczyna w 1922 roku*”.

Organizatorami czystości w dniu 28 czerwca byli: Starostwo Powiatowe w Pszczynie, Urząd Miejski w Pszczynie, Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie, Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Pszczynie, Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna, Pszczyńskie Centrum Kultury, Oddział PTTK Ziemi Pszczyńskiej, zaś współorganizatorami: Archiwum Państwowe w Katowicach oddział w Pszczynie, Kurkowe Bractwo Strzeleckie, Stajnia Standura, Orkiestra KWK „Pniówek”, Zakład Zieleni Miejskiej w Pszczynie, Ochotnicza Straż Pożarna w Pszczynie, Agencja Rozwoju i Promocji Ziemi Pszczyńskiej.

Projekt *Powstania śląskie w świadomości mieszkańców ziemi pszczyńskiej* został zrealizowany dzięki zaangażowaniu i współpracy wielu wymienionych powyżej instytucji, jak również uczniów i nauczycieli szkół z terenu powiatu pszczyńskiego. Jego realizacja nie byłaby jednak możliwa bez bezpośredniego zaangażowania ludzi, którym bliska jest idea przybliżania społeczności lokalnej dziedzictwa kulturowego ziemi, na której przyszło nam żyć.

opracowała dr Barbara Sopot – Zembok

Pszczyna, czerwiec 2012 r.

